

**OKULÖNCESİ DÖNEMDEKİ ÇOCUKLARIN CİNSEL KİMLİK
ALGISI KAZANIMININ BAZI DEĞİŞKENLER AÇISINDAN
KARŞILAŞTIRILMALI OLARAK İNCELENMESİ:
ÖRNEK OLAY ARAŞTIRMASI (Konya ili örneği)**

Zarife Şahin Seçer*

Özet

Bu araştırmada, okulöncesi dönemdeki çocukların cinsel kimlik algısı kazanımının okulöncesi kuruma gidip gitmeme, yaş, cinsiyet, anne- baba eğitim düzeyi, kardeşi olup olmama, evde bulunan oda sayısı açısından incelenmiştir. Araştırmanın evrenini Konya İl Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı Selçuklu Bağımsız Anaokuluna 2000-2001 öğretim yılında devam eden çocuklar, Selçuk Üniversitesi Uygulama Anaokuluna 2000-2001 öğretim yılında devam eden çocuklar ile Selçuklu ve Meram ilçelerinde anaokuluna gitmeyen 3-6 yaş arası çocuklar oluşturmuştur. Örneklem olarak, her iki okulda öğrenim gören 3-6 yaşındaki tüm öğrencilerle okula gitmeyen 3-6 yaş arası tesadüfi yöntemle seçilmiş 120 çocuk olmak üzere toplam 240 çocuk araştırmaya dahil edilmiştir. Çocukların cinsel kimlik algısı gelişimini belirlemek için Nemlioğlu (1981) tarafından geliştirilen "Cinsel Kavrayış ve Cinsel Kimliği Algılama Testi" kullanılmıştır. Araştırmadan elde edilen verilerin istatistiksel analizinde Minitab 10.5 ve MSTAT programları kullanılmıştır. Üçten fazla grubun karşılaştırılması için varyans analizi istatistik tekniği uygulanmıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre, kardeş sayısı ve cinsiyet değişkeninin dışındaki değişkenlerin çocukların cinsel kimlik algısı kazanımını etkilediği bulunmuştur.

Summary

In this research the acquisition of sexual identity perception of the children in preschool period has been examined from this point of views: going to school or not, age, sexuality, education level of the parents, having brother/ sister or not, number of the rooms in the house. The children attending to Selçuklu Independent Nursery School- which depends on Konya National Education Direction- between 2000-2001 education year, children attending to Selçuk University Practice Nursery School and the children in Meram and Selçuklu who don't go to the nursery school between the age of 3-6 has formed the universe of this research. As an example; all students who are attending to the both schools 120 children between the ages 3-6 totaly 240 who are not attending to any school and chosen according to an accidental method are included in this research. In order to notify sexual identity perception of children " Cinsel Kavrayış ve Cinsel Kimliği Algılama Testi" has been used by Nemlioğlu (1981) in the statistics analysis of datums that are extracted from the research, Minitab 10.5 and MSTAT

programmes has been used. To compare a group more than three, variance analysis statistics technic has been applied. According to the results of the research it is found that the variables except number of brother/ sister and sexuality variables affect the children's perception of sexual identity.

I- GİRİŞ

Okulöncesi dönem, çocuğun ilkönce yakın çevresi olan aile bireylerini ve aile ortamını, sonraları sosyal çevre ile birlikte tüm çevreyi tanıdığı, öğrendiği ve onunla iletişim kurduğu ya da kurmaya çalıştığı bir dönemdir.

Kişiliğinin temellerinin atıldığı bu dönemde çocuk gelişim alanları açısından da bilinçli bir rehberliğe gereksinim duymaktadır. Bu gelişim alanlarından biri de çocuğun cinsel gelişimidir. Her konuda olduğu gibi, cinsellik konusunda da eğitime gereken önemin bu dönemde verilmesinin gelişim açısından pek çok yararı vardır (Alkan, 1992). Çünkü cinsellik, bedensel, psikolojik, sosyal, kültürel ve ekonomik boyutları olan bir davranış biçimidir. Bireyin yaşamlarını etkilediği gibi onların yaşam koşulları tarafından da etkilenmektedir (Mangır ve Çalı, 1994).

Diğer yandan cinsel kimlik, bireyin bedenini ve benliğini belli eşeylik içinde algılaması, kabullenmesi, duygu ve davranışlarında buna uygun yönelimler göstermesidir. Örneğin, erkeğin kendini erkek olarak algılaması kabullenmesi; güdü, duygu ve davranışlarında dişiye doğru yönelimi, normal denebilecek bir cinsel benlik duygusunun kişiye yerleşmiş olduğunu ve erkek cinsel kimliğinin varlığını göstermektedir (Öztürk, 1997). Selçuk (1997)' a göre temel cinsel kimlik, çocuk 3 yaşına gelmeden oluşur ve daha sonra kolay kolay değişmez. Çocuklar yaklaşık olarak iki yaşlarından itibaren iki cinsiyetin bulunduğunu kavrar, kendilerinin de bunlardan birine mensup olduğunun bilincine varmaktadırlar. Çocukların çoğunun, kendilerinin iyi ve kötü oluşlarıyla ilgili temel bir duyguları olduğu gibi belli bir cinsiyetin üyesi olarak da iyi ya da kötü olduklarını hissedebilirler. Bazı çocuklar sağlıklı ve gerçekçi cinsel kimlik kazanırlar; bazıları ise kazanamazlar (Jongeward ve James, 1993).

Çocuğun doğuştan getirdiği cinsiyet davranışları uygun ortam içinde gelişmekte ve yerleşmektedir. Kız çocuğunun kızlara uygun davranışlar göstermesi ya da erkek çocuğunun erkeğe uygun davranışlar göstermesi yaşanan ortam sayesinde edinilir(Alkan,1992). İlk aylardan başlayarak, ana ve baba çocuğun cinsiyetine uygun davranmaya özen gösterir.

Örneğin, kız çocuğun saçına kurdele takılır. Erkek çocuk ağlayınca 'erkekler ağlamaz' diye susturulur. Bunun yanında ana-babanın kız ve erkek çocuktan beklentileri de farklıdır. Erkek çocuktan güçlü, dayanıklı, cesur olması beklenirken kız çocuktan kibar, yumuşak, nazik olması beklenmektedir. Böylelikle çocuk doğumdan itibaren cinsiyetine göre farklı koşullanmalara maruz kalmaktadır. Yani giysileri farklıdır, oynadıkları oyunlar farklıdır ya da aynı oyundaki rolleri farklıdır. Çocuklar erken yaşlarda anne ve babasının kendisinden beklediği cinsiyete uygun davranışları ayırt etmektedirler (Koyuncu, 1983). Buna göre, çocukların cinsel rol

kazanımı temel prensipler doğrultusunda gerçekleşmektedir. Bu temel prensiplerin özü ise ödül ve cezadır. Çocuklar; ana-babaları, kardeşleri ve diğerleri tarafından kendi cinsine uygun davranışlar göstermesi sağlanır. Tersî davranışı ise görmezlikten gelerek veya açıkça eleştirerek önlemeye çalışmaktadırlar (Gander ve Gardiner, 1993).

Ayrıca özdeşimde cinsel kimlik kazanımda etkili olan faktörlerdendir. Özdeşim, kız çocuğunun anneye erkek çocuğun babasına benzemeye çalışmasıdır. Çocukların kendi cinsinden ebeveyni ile ilişkisi ne kadar iyi olursa özdeşimde o kadar iyi olmaktadır (Yörükoğlu, 1996).

Öğrenme teorisyenleri cinsel rollerin gelişiminin sadece ödül ve ceza ile açıklanmasının yeterli olmayacağını söylemekle birlikte yine de çocuğun kendisi için önemli kişiler tarafından kız ve erkek davranışları açısından ödüllendirilmesinin çocukların gelişiminde önemli bir etkiye sahip olduğunu vurgulamaktadırlar (Tuğrul, 1994). Günümüzde hala ana-baba çocuğun cinsel gelişimi hakkında detaylı bir bilgiye sahip olmadığı gözlenmektedir. Böyle araştırmaların ülkemizde yapıyor olması hem ana-babaya çocuğun bu gelişim alanına karşı ilgili olmasını sağlayacak hem de çocuk gelişimi alanında çalışan kişilere yararlı bilgiler sağlayacaktır.

Problem Cümlesi :

Okulöncesi eğitim kurumuna gidip gitmeme durumu, yaş, cinsiyet, ana baba eğitim düzeyi, kardeşi olup olmama durumu, oda sayısı 3- 6 yaş arası çocukların cinsel kimlik algısının gelişimini etkilemekte midir? Bu amaç ışığında şu sorulara cevap aranacaktır

Alt Problemler :

- 1- Okulöncesi eğitim kurumuna devam eden çocukların cinsel kimlik algısı puan ortalamaları okulöncesi eğitim kurumuna devam etmeyenlerinkine göre farklılaşmakta mıdır?
- 2- Yaş, cinsiyet, anne ve baba eğitim düzeyi, kardeşi olup olmama durumu, evde bulunan oda sayısı çocukların cinsel kimlik algısı puan ortalamalarını etkilemekte mi dir?

II- YÖNTEM

II-a. Araştırma Modeli: Araştırmada 'Genel Tarama Modeli' kullanılmıştır. Genel Tarama Modeli ise, çok sayıda elemandan oluşan bir evrende, evren hakkında genel bir yargıya varmak amacı ile, evrenin tümü ya da ondan alınacak bir grup, örnek ya da örneklem üzerinde yapılan tarama düzenlemeleridir (Karasar, 1994).

II-b. Evren ve Örneklem: Araştırmanın evrenini Konya İl Millî Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı Selçuklu Bağımsız Anaokuluna 2000-2001 öğretim yılında devam eden çocuklar, Selçuk Üniversitesi Uygulama Anaokuluna 2000-2001 öğretim yılında devam eden çocuklar ile Selçuklu ve Meram ilçelerinde okulöncesi eğitim kurumuna gitmeyen 3-6 yaş arası çocuklar oluşturmuştur. Örneklem olarak 3-6

yaşında okula giden 120 çocuk ve okula gitmeyen 120 çocuk olmak üzere toplam 240 çocuk araştırmaya dahil edilmiştir.

II-c. Veri Toplama Aracı: Çocukların cinsel kimlik algısı kazanımı Nemlioğlu (1981) tarafından geliştirilen “Cinsel Kavrayış ve Cinsel Kimliği Algılama Testi” kullanılmıştır. Test, 19 adet resim ve bu resimlerle ilgili 10 adet soru maddesinden oluşmaktadır. Her resimden sonra sorulan sorulara çocuk doğru yanıt verdiyse, 1 puan almakta yanlış yanıt verdiyse, 0 puan almaktadır. Testin en sonunda da çocuklara boş bir kağıt verilerek bir insan resmi çizmesi istenmektedir. Resim çizmede hedeflenen ise çocuğun kendi cinsiyetine uygun resim çizip çizmediğidir. Çocuklar birbirlerinden etkilenmesin diye ayrı bir odaya tek tek alınarak test uygulanmıştır. Çocuğun soruları istenilen şekilde yanıtlaması ve çizimi cinsiyetine uygun yapması durumunda alacağı en yüksek puan ise 11’dir.

III- BULGULAR

Birinci alt problemle ilgili olarak, okulöncesi eğitim kurumuna devam eden ve devam etmeyen çocukların cinsel kimlik algısı puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark olup olmadığı test edilmiştir. Karşılaştırmalardan elde edilen bulgular Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1: Çocukların cinsel kimlik algısı puanlarının okulöncesi eğitim kurumuna devam etme durumuna göre KT, sd, Ko ve F değerleri

Değerler	KT	Sd	KO	F	Önemlilik Düzeyi
Kaynak					
Gruplar Arası	464.82	1	464.82	94.52	P<0.01
Gruplar İçi	1170.37	238	4.92		
Toplam	1635.18	239			

Tablo 1’ e göre, çocukların cinsel kimlik algısı puan ortalamaları arasında $P<0.01$ düzeyinde anlamlı bir farklılık vardır. Yapılan varyans analizi sonucunda farklı bulunan grupları belirlemek için Asgari önemli fark testi uygulanmıştır. Elde edilen sayısal değerler Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2: Okulöncesi eğitim kurumuna devam edip etmeme durumuna göre çocukların cinsel kimlik algısı puanlarına ilişkin $\bar{x}$, s, ve n değerleri

Değerler	n	$\bar{x}$	s
Okulöncesi Eğitim Kurumuna Gitme Durumu			
Gidenler	120	9.583 a	1.859
Gitmeyenler	120	6.800 b	2.526
Toplam	240	8.192	2.616

*Yukarıdaki a, b, c... ayrı harf bulunduran ortalamalar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlıdır ($p<0.01$).

Tablo 2' ye bakıldığında okulöncesi eğitim kurumuna gidenlerin cinsel kimlik algısı puan ortalaması 9.5 iken gitmeyenlerinki ise 6.8' dür. Uygulanan asgari önemli fark testi sonucunda okulöncesi eğitim kurumuna giden çocuklarla gitmeyenlerin puan ortalamaları arasında farklılık bulunmuştur. Artan (1987)' de yaptığı çalışmada araştırmamızı destekler sonuçlar elde etmiştir. Çalışma sonuçlarına göre anaokuluna gitme durumu ve süresinin annesi çalışan ve çalışmayan ilkökul birinci ve beşinci sınıf öğrencilerinin cinsel kimliklerinin kazanılmasında olumlu yönde etkili olduğu bulunmuştur.

İkinci alt problemde ise yaş değişkeninin çocukların cinsel kimlik algısı üzerinde önemli bir etkisi olup olmadığı incelenmiştir. Yaşlara göre, çocukların cinsel kimlik algısı puanlarının karşılaştırılması için varyans analizi yapılmıştır. Uygulanan varyans analizi ile ilgili değerler Tablo 3' de verilmiştir.

Tablo 3 : Çocukların cinsel kimlik algısı puanlarının yaşlara göre KT, sd, Ko ve F değerleri

Değerler	KT	Sd	KO	F	Önemlilik Düzeyi
Kaynak					
Gruplar Arası	522.16	3	174.05		
Gruplar İçi	1113.0	236	4.72	36.90	P<0.05
	3				
Toplam	1635.1	239			
	8				

Tablo 3'e göre çocukların cinsel kimlik algısı puan ortalamaları arasında $p<0.05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık vardır. Varyans analizi sonucunda farklı bulunan grupları belirlemek için asgari önemli fark testi kullanılmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 4' de sunulmuştur.

Tablo 4: Yaşlara göre çocukların cinsel kimlik algısı puanlarına ilişkin x, s, ve n değerleri

Değerler	n	x	s
Yaş			
3 Yaş	60	6.117 d	2.285
4 Yaş	57	7.509 c	2.613
5 Yaş	65	9.138 b	2.263
6 Yaş	58	9.948 a	1.290
Toplam	240	8.192	2.616

*Yukarıdaki a, b, c... ayrı harf bulunduran ortalamalar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlıdır ($p<0.01$).

Tablo 4 incelendiğinde, 3 yaşındaki çocukların cinsel kimlik algısı puan ortalaması 6.1, 4 yaşındakilerin 7.5, 5 yaşındakilerin 9.1, 6 yaşındakilerin ise 9.9' dir. Uygulanan asgari önemli fark testi sonucunda yaşlara göre çocukların cinsel kimlik algısı puan

ortalamaları arasında farklılık olduğu bulunmuştur. Ersoy (1993) kurum anaokuluna devam eden beş altı yaş grubu çocukların cinsel kimlik kazanmalarını inceleyerek yaşın cinsel kimlik kazanmada en önemli faktör olduğunu bulmuştur. Waldman (1984)'de yaptığı araştırmasında büyük çocukların küçük çocuklara göre cinsel kimlik kazanımı konusunda daha bilgili olduklarını ortaya koymuştur (Erdoğan, 1999). Bu alandaki önceki araştırmalar sonuçları destekler niteliktedir.

Üçüncü alt problemde, cinsiyet değişkeninin çocukların cinsel kimlik algısı üzerinde önemli bir etkisi olup olmadığı incelenmiştir. Cinsiyete göre, çocukların cinsel kimlik algısı puanlarının karşılaştırılması için varyans analizi yapılmıştır. Uygulanan varyans analizi ile ilgili değerler Tablo 5' de verilmiştir.

Tablo 5:Çocukların cinsel kimlik algısı puanlarının cinsiyete göre KT, sd, Ko ve F değerleri

Değerler	KT	Sd	KO	F	Önemlilik Düzeyi
Kaynak					
Gruplar Arası	21.852	1	21.852		
Gruplar İçi	1613.331	238	6.779	3.22	P>0.05
Toplam	1635.183	239			

Tablo 5 incelendiğinde, çocukların cinsel kimlik algısı puan ortalamaları arasında $P>0.05$ düzeyinde önemli bir farklılık olmadığı saptanmıştır.

Tablo 6: Cinsiyete göre çocukların cinsel kimlik algısı puanlarına ilişkin x, s, ve n değerleri

Değerler	n	x	s
Cinsiyet			
Kız	110	7.864	2.807
Erkek	130	8.469	2.418
Toplam	240	8.192	2.616

Tablo 6'daki sayısal değerler incelendiğinde, kız çocukların cinsel kimlik algısı puanları ile erkek çocukların cinsel kimlik algısı puanları birbirine yakın olduğu görülmektedir. Kız çocukların cinsel kimlik algısı puan ortalamaları 7.8 iken erkek çocuklarının ki ise 8.4' dür. Yapılan asgari önemli fark testi sonucunda cinsiyete göre puan ortalamalarının farklılaşmadığı saptanmıştır. Erdoğan (1999)' da yaptığı çalışmada cinsiyetin üç- altı yaş arasındaki çocuğun cinsel kimlik kazanımını etkilemediğini bulmuştur. Diğer yandan Alkan (1992)' de yaptığı çalışmada, cinsiyete göre cinsel kimlik kazanımını istatistiksel olarak anlamlı olmamasına rağmen 5-6 yaşındaki erkek çocuklarının kız çocuklarına göre her iki yaş grubunda da aldıkları

tam puan yüzdelerini biraz daha yüksek bulmuştur. Yapılan çalışmalar araştırma sonuçlarımızı destekler niteliktedir.

Dördüncü alt problemde ise, anne eğitim düzeyi değişkeninin çocukların cinsel kimlik algısı üzerinde önemli bir etkisi olup olmadığı incelenmiştir. Anne eğitim düzeyine göre, çocukların cinsel kimlik algısı puanlarının karşılaştırılması için varyans analizi yapılmıştır. Uygulanan varyans analizi ile ilgili değerler Tablo 7' de verilmiştir.

Tablo 7: Çocukların cinsel kimlik algısı puanlarının anne eğitim düzeyine göre KT, sd, Ko ve F değerleri

Değerler	KT	Sd	KO	F	Önemlilik Düzeyi
Kaynak					
Gruplar Arası	471.69	2	235.84	48.04	P<0.01
Gruplar İçi	1163.50	237	4.92		
Toplam	1635.18	239			

Tablo 7'nin sayısal değerleri incelendiğinde, çocukların cinsel kimlik algısı puan ortalamalarında $p<0.01$ düzeyinde farklılık olduğu görülmektedir. Varyans analizi sonucunda farklı bulunan grupları belirlemek için asgari önemli fark testi kullanılmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 8' de verilmiştir.

Tablo 8: Anne eğitim düzeyine göre çocukların cinsel kimlik algısı puanlarına ilişkin x, s, ve n değerleri

Değerler	n	x	s
Anne Eğitim Düzeyi			
İlköğretim	104	6.644 c	2.285
Lise	41	8.634 b	2.613
Üniversite	95	9.695 a	2.263
Toplam	240	8.192	1.290

*Yukarıdaki a, b, c:ayrı harf bulunduran ortalamalar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlıdır ($p<0.01$).

Tablo 8'de görüldüğü gibi ilköğretim mezunu annelerin çocuklarının cinsel kimlik algısı puan ortalamaları 6.6, lise mezunu annelerin çocuklarının 8.6, üniversite mezunu annelerin çocuklarının ise 9.6'dır. Buna göre, annenin eğitim düzeyine göre çocukların cinsel kimlik algısı puanları farklılaşmaktadır.

Ersoy'un (1993) yaptığı çalışmada çocuğun cinsel kimlik kazanımında anne eğitim düzeyi etkili bulunmamıştır aynı zamanda Alkan'da (1992) konuyla ilgili çalışmasında anne eğitim düzeyinin etkili olmadığı sonucunu bulmuştur. Artan

(1987) ise araştırmamızı destekler nitelikte sonuçlar elde etmiş ve annenin eğitim düzeyi yükseldikçe çocukların cinsel kimliği belirleme ölçeğinden aldığı puanların arttığı sonucuna ulaşmıştır.

Beşinci alt problemlerde ise, baba eğitim düzeyi değişkeninin çocukların cinsel kimlik algısı üzerinde önemli bir etkisi olup olmadığı incelenmiştir. Baba eğitim düzeyine göre, çocukların cinsel kimlik algısı puanlarının karşılaştırılması için varyans analizi yapılmıştır. Uygulanan varyans analizi ile ilgili değerler Tablo 9' da verilmiştir.

Tablo 9: Çocukların cinsel kimlik algısı puanlarının baba eğitim düzeyine göre KT, sd, Ko ve F değerleri

Değerler	KT	Sd	KO	F	Önemlilik Düzeyi
Kaynak					
Gruplar Arası	417.39	2	208.69	40.61	P<0.01
Gruplar İçi	1217.79	237	5.14		
Toplam	1635.18	239			

Tablo 9'un sayısal değerleri incelendiğinde, çocukların cinsel kimlik algısı puan ortalamalarında $p<0.01$ düzeyinde farklılık olduğu görülmektedir. Varyans analizi sonucunda farklı bulunan grupları belirlemek için asgari önemli fark testi kullanılmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 10' de verilmiştir.

Tablo 10 : Baba eğitim düzeyine göre çocukların cinsel kimlik algısı puanlarına ilişkin x, s, ve n değerleri

Değerler	n	x	s
Anne Eğitim Düzeyi			
İlköğretim	75	6.427 c	2.516
Lise	46	7.891 b	2.593
Üniversite	119	9.420 a	1.946
Toplam	240	8.192	2.616

*Yukarıdaki a, b, c: ayrı harf bulduran ortalamalar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlıdır ($p<0.01$).

Tablo 10' de görüldüğü gibi ilköğretim mezunu babaların çocuklarının cinsel kimlik algısı puan ortalamaları 6.4, lise mezunu babaların çocuklarının 7.8, üniversite mezunu babaların çocuklarının ise 9.4'dir. Buna göre, babanın eğitim düzeyine göre çocukların cinsel kimlik algısı puanları farklılaşmaktadır.

Ersoy (1993) yaptığı çalışmada çocuğun cinsel kimlik kazanımında baba eğitim düzeyini etkili bulmamıştır aynı zamanda Alkan'da (1992) konuyla ilgili çalışmasında baba eğitim düzeyinin etkili olmadığı sonucunu bulmuştur. Artan (1987) ise araştırmamızı destekler nitelikte sonuçlar elde etmiş ve babanın yaşı ve eğitim düzeyi arttıkça çocukların cinsel kimliği belirleme ölçeğinden aldığı puanların arttığı sonucuna ulaşmıştır.

Altıncı alt problemle ilgili olarak, kardeş sayısının çocukların cinsel kimlik algısı üzerinde önemli bir etkisi olup olmadığı incelenmiştir. Kardeş sayısına göre, çocukların cinsel kimlik algısı puanlarının karşılaştırılması için varyans analizi yapılmıştır. Uygulanan varyans analizi ile ilgili değerler Tablo 11' de verilmiştir.

Tablo 11: Çocukların cinsel kimlik algısı puanlarının kardeş sayısına göre KT, sd, Ko ve F değerleri

Değerler	KT	Sd	KO	F	Önemlilik Düzeyi
Kaynak					
Gruplar Arası	1.660	1	1.660	0.24	P>0.05
Gruplar İçi	1633.523	238	6.864		
Toplam	1635.183	239			

Tablo 11 incelendiğinde, çocukların cinsel kimlik algısı puan ortalamaları arasında 0.05 düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

Tablo 12: Kardeş sayısına göre çocukların cinsel kimlik algısı puanlarına ilişkin $\bar{x}$, s, ve n değerleri

Değerler	n	$\bar{x}$	s
Kardeşi Olup Olmaması			
Yok	61	8.049	2.912
Var	179	8.240	2.514
Toplam	240	8.192	2.616

Tablo 12'deki sayısal değerler incelendiğinde, kardeşi olmayan çocukların cinsel kimlik algısı puanları ile kardeşi olan çocukların cinsel kimlik algısı puanları birbirine yakın olduğu görülmektedir. Kardeşi olmayan çocukların cinsel kimlik algısı puan ortalamaları 8.0 iken bir veya daha fazla kardeşi olan çocuklarının ki ise 8.2' dir. Yapılan asgari önemli fark testi sonucunda cinsiyete göre puan ortalamalarının farklılaşmadığı saptanmıştır. Ersoy'un (1993) yaptığı çalışmada çocuğun cinsel kimlik kazanımında kardeşinin etkili olup olmaması etkili bulunmamıştır aynı zamanda Alkan'da (1992) konuyla ilgili çalışmasında kardeşi olup olmama durumunun etkili olmadığı sonucunu bulmuştur. Erdoğan'da (1999) kardeşi olup olmama durumuyla ilgili benzer sonuçlar elde etmiştir.

Yedinci alt problemle ilgili olarak, evde bulunan oda sayısının çocukların cinsel kimlik algısı üzerinde önemli bir etkisi olup olmadığı incelenmiştir. Oda sayısına göre, çocukların cinsel kimlik algısı puanlarının karşılaştırılması için varyans analizi yapılmıştır. Uygulanan varyans analizi ile ilgili değerler Tablo 13' de verilmiştir.

Tablo 13: Çocukların cinsel kimlik algısı puanlarının oda sayısına göre KT, sd, Ko ve F değerleri

Değerler	KT	Sd	KO	F	Önemlilik Düzeyi
Kaynak					
Gruplar Arası	174.4910	2	87.746	14.25	P<0.01
Gruplar İçi	1459.692	237	6.159		
Toplam	1635.183	239			

Tablo 13'ün sayısal değerleri incelendiğinde, çocukların cinsel kimlik algısı puan ortalamalarında $p<0.01$ düzeyinde farklılık olduğu görülmektedir. Varyans analizi sonucunda farklı bulunan grupları belirlemek için asgari önemli fark testi kullanılmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 14' de verilmiştir.

Tablo 14: Oda sayısına göre çocukların cinsel kimlik algısı puanlarına ilişkin x, s, ve n değerleri

Değerler	n	x	s
Oda Sayısı			
3	77	6.948 c	2.660
4	147	8.789 b	2.405
5	16	8.688 a	2.272
Toplam	240	8.192	2.616

*Yukarıdaki a, b, c... ayrı harf bulunduran ortalamalar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlıdır ($p<0.01$).

Tablo 14'deki sayısal veriler incelendiğinde evde bulunan oda sayısına göre çocukların cinsel kimlik algısı puan ortalamalarının farklılaştığı görülmektedir. Araştırmamızda oda sayısı sosyo-ekonomik düzeyinin bir göstergesi olarak düşünülmüştür. 5 odaya sahip ailelerin sosyo-ekonomik düzeyi 3- 4 odaya sahip ailelerden yüksek olacağı beklenmiştir. Tabloda 3 odaya sahip ailelerin çocukların cinsel kimlik algısı puan ortalamaları 4 ve 5 odaya sahip ailelerin çocuklarından oldukça düşük olduğu görülmektedir. Bu sonuca göre ailenin sosyo-ekonomik düzeyi çocukların cinsel kimlik kazanımını etkilemektedir.

IV-TARTIŞMA

Cinsel kimlik algısının gelişimi bireyin cinsel gelişiminin ve duygusal gelişiminin önemli göstergelerinden biridir. Cinsel gelişimin sağlıklı olması bireyin duygusal yaşamının sağlıklı olmasıyla da yakından ilgilidir. Cinsel kimlik algısının kazanımı bireyin içinde bulunduğu ortam tarafından şekillendirilir. Bu araştırmada açıklanan açılardan önem taşımaktadır.

Cinsel Kimlik Algısı - Okulöncesi Eğitim: Araştırma sonuçlarına baktığımızda okulöncesi kuruma devam eden 3-6 yaş çocuklarının cinsel kimlik algısı kazanımı puan ortalamalarının diğer çocuklara göre daha iyi durumda olduğu görülmektedir. Okulöncesi eğitimin, çocukların cinsel gelişiminin sağlıklı bir şekilde desteklenmesinde ne kadar önemli olduğu araştırmayla ortaya çıkarılmıştır. Okulöncesi eğitimin yaygınlaştırılması çocukların cinsel gelişim ve diğer gelişimler açısından sağlıklı bir şekilde desteklenmesinde de en önemli rolü üstlenmiştir.

Cinsel Kimlik Algısı - Yaş : Çocuğun yaşı arttıkça cinsel kimlik algısı puan ortalaması da artmıştır. 6 yaşındaki çocukların cinsel kimlik algısı puanları küçük yaş grubundaki çocuklardan yüksektir. Bu da sağlıklı gelişimin göstergelerinden biridir.

Cinsel Kimlik Algısı - Cinsiyet ve Kardeş Sayısı: Araştırmadan elde edilen diğer bulgulara baktığımızda cinsiyet, kardeş sayısının etkili olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Cinsel Kimlik Algısı - Anne-Baba Eğitim Düzeyi : Diğer yandan, araştırmamızda anne baba eğitim düzeyi yükseldikçe çocukların cinsel kimlik algısı puan ortalamalarının da yükseldiği görülmektedir. Üniversite mezunu anne ve babaların çocukların cinsel kimlik kazanımı puan ortalamaları diğer ailelerin çocuklarından daha yüksektir. Böyle bir sonuç bize ailenin eğitim düzeyi yükseldikçe çocuğun cinsel gelişimine daha fazla dikkat ettiklerini göstermiştir.

Cinsel Kimlik Algısı - Oda Sayısı: Evde bulunan oda sayısı, çocuğun yaşının cinsel kimlik kazanımının da etkili olduğu bulunmuştur. Evde bulunan oda sayısı fazla olan çocukların puanları diğerlerinininkine göre yüksektir. Ailenin gelir düzeyinin göstergelerinden biri olan oda sayısının fazlalığı çocuğun sağlıklı cinsel gelişimi açısından yadsınamayacak derecede öneme sahiptir.

Araştırma bulguları ışığı altında aşağıdaki öneriler geliştirilebilir:

*Bütün bu koşullar dikkate alınarak çocuğun cinsel kimlik kazanımını etkileyen olumsuz koşulların en asgari düzeye indirilmesi için aileye ve çocuğa gerekli yardım götürülmelidir.

*Yapılan araştırmanın bu konuda yapılacak diğer araştırmalara ışık tutması beklenmektedir.

*Okulöncesi eğitim kurumlarından bütün çocukların en asgari düzeyde yararlanması sağlanmalıdır.

V- KAYNAKÇA

- Alkan, Ö. (1992) “ Özel ve Kurum Anaokuluna Devam Eden Beş ve Altı Yaş Grubu Çocukların Cinsel Kimlik Kazanmalarının İncelenmesi ”. **Yayınlanmamış Bilim Uzmanlığı Tezi**, Ankara, Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Artan, İ. (1987) “Annesi Çalışan ve Çalışmayan İlkokul Birinci ve Beşinci Sınıf Öğrencilerinin Cinsel Kimliklerini Kazanmalarının İncelenmesi ”. **Yayınlanmamış Bilim Uzmanlığı Tezi**, Ankara, Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Erdoğan, A. (1999) “ Üç-Altı Yaş Çocuklarının Cinsel Kimlik Kazanmalarının İncelenmesi”.**Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, Ankara, Ankara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Ersoy, Ö. (1993) “ Kurum Anaokuluna Devam Eden Beş ve Altı Yaş Çocuklarının Cinsel Kimlik Kazanmalarının İncelenmesi ”. **9. Ya- Pa Semineri**, Ankara, Ya- Pa Yayınları, (ss. 125-130).
- Gander, M. J. ve Gardiner, H. W. (1993) **Çocuk ve Ergen Gelişimi**. (Çev.: Bekir Onur). Ankara, İmge Kitabevi, (s. 298).
- İldeş, N. (1990) “ Okulöncesi Dönemdeki (3- 6 Yaş) Çocukların Anne- Babalarını Cinsellik ve Cinsel Eğitim Konusundaki İnanış ve uygulamaları İle Çocukların Cinselliğe İlişkin Meraklarına Karşı, Genel Tutum, Davranış ve Tepkilerinin İncelenmesi ”. **Yayınlanmamış Bilim Uzmanlığı Tezi**, Ankara, Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Jongeward, D. ve James, M. (1993) **Kazanmak İçin Doğarız**. (Çev. : Tülin Şenruh). İstanbul, İnkılap Kitabevi, (s. 248).
- Karasar, N. (1994) **Bilimsel Araştırma Yöntemi: Kavramlar, İlkeler, Teknikler**. Beşinci Basım, Ankara: Araştırma Eğitim Danışmanlık Ltd, (s. 79).
- Koyuncu, N. (1983) “ Cinsiyet Rolü Kimliği ile Ahlak Gelişimi Evrelerinin Karşılaştırılması: Üniversite Üçüncü Sınıf Öğrencileri Üzerinde Bir Araştırma ”. **Yayınlanmamış Doktora Tezi**, Ankara, Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Fakültesi.
- Mangır, M. ve Çalış, B. E. (1997) “ Çocuklarda Cinsel Eğitim ”. **10. Ya-pa Semineri**, İstanbul, Ya-Pa Yayınları, (s. 99).
- Nemlioğlu, S. B. (1981) “ Cinsel Rollerini Öğrenme ve Cinsel Kimliğin Benimsenmesinde Anaokulunun Rolü ”.**Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, Ankara, Ankara Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Eğitimde Psikolojik Hizmetler Bölümü.
- Öztürk, O. (1997) Ruh Sağlığı ve Bozuklukları. **Ankara, Hekimler Yayın Birliği**, (s. 333).
- Selçuk, Z. (1997) Eğitim Psikolojisi. **Ankara, Pe Gem Yayınları**, (s. 39).
- Tuğrul, B. (1994) “ **Cinsel Gelişim Kuramları ve Cinsel Eğitim** ”. Okulöncesi Eğitimcileri İçin El Kitabı. **İstanbul, Ya-Pa Yayınları**, (s. 173).
- Yörükoğlu, A. (1996) **Çocuk Ruh Sağlığı**. İstanbul, Özgür Yayınları, (s. 238).